

SPRÁVA NÁRODNÍHO PARKU ŠUMAVA

Odbor státní správy NP Šumava

Dle rozdělovníku

naše značka

SZ NPS 08566/2016/10 – NPS 01543/2017

vyřizuje / linka

Ing. Toman / 388 450 222

datum

24. 2. 2017

Výjimka ze zákazů u zvláště chráněného druhu živočicha – tetřeva hlušce

ROZHODNUTÍ

Správa Národního parku Šumava jako příslušný orgán ochrany přírody dle ustanovení § 75 odst. 1 písm. f) zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále "ZOPK"), vykonávající státní správu v ochraně přírody a krajiny na území národního parku podle ustanovení § 78 odst. 2 ZOPK, po provedeném správním řízení rozhodla takto:

Správě Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk, IČ: 00583171, **povoluje** podle ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) ZOPK **výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů** uvedených v ustanovení § 50 odst. 2 ZOPK, tj. ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje kriticky ohroženého druhu živočicha tetřeva hlušce – *Tetrao urogallus*, a to rušením jedinců tohoto druhu a škodlivým zásahem do jeho biotopu při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům (kácení a soustředování s následným odvozem napadené dřevní hmoty; ruční odkorňování napadených stojících stromů; kácení kůrovcem napadených stromů, vývrátů a zlomů s odkorňováním a ponecháním dřevní hmoty na místě - dočasně či k zetlení, kácení kůrovcem napadených stromů či vzniklých vývrátů a zlomů spojené s jejich odvozem z lesních porostů, způsobující celoplošné odstranění stromového patra – vznik větších souvislých holin) na místech vyznačených v mapových přílohách pod č. 1 až 7 (zájmové území), které jsou nedílnou součástí tohoto rozhodnutí.

Výjimka se povoluje pro období **od 15. 6. 2017 do 15. 11. 2017** (dále také „asanační období“), a to za následujících podmínek:

1. Veškeré hlukově zatěžující činnosti (především těžební práce a odkorňování stromů) lze uskutečňovat v období od 15. 7. 2017 do 15. 11. 2017 a pouze od 10 hodin do 17 hodin.
2. Pouze výjimečně jsou asanační zásahy umožněny v termínu od 15. 6. 2017 do 15. 7. 2017 v denních hodinách, tj. od 10 hodin do 17 hodin, a to s dobou realizace asanačních zásahů maximálně 3 dny, pokud v okolí (do 3 km) neprobíhá další rušení těžbou či odvozem dřevní hmoty. Návrat do stejné lokality lze uskutečnit nejdříve po 14 dnech.
3. Asanační práce (zejména těžební práce, odkorňování stromů, manipulace apod.) lze realizovat maximálně na 142 ha lesa (tj. cca 1% jádrového území výskytu populace tetřeva hlušce). Pro zjištění a dodržení tohoto maximálního limitu bude pro každý asanovaný strom (včetně zlomů a vývrátů) použita průměrná plocha průmětu koruny živého dospělého smrku rostoucího v jádrovém území výskytu populace tetřeva hlušce - tj. cca 50 m². Uživatel lesa bude evidovat a sumarizovat počty asanovaných stromů (včetně zlomů a vývrátů), tak aby nedošlo k překročení stanoveného plošného limitu (142 ha). Bude-li stanovený plošný limit dosažen již v průběhu asanačního období, budou práce zastaveny.

4. Před zahájením prací bude odpovědným pracovníkem Správy Národního parku Šumava místo zásahu bedlivě prohlédnuto a v případě nálezu hnízda tetřeva hlušce se snůškou bude tato skutečnost neprodleně, nejpozději během následujícího pracovního dne, písemně oznámena orgánu ochrany přírody.
5. V okruhu minimálně 300 m od nalezeného hnízda tetřeva hlušce se snůškou není možné provádět žádnou rušivou činnost. Další pokračování činností v takto vymezeném okruhu je možné až po datu 1. 8. 2016.
6. V případě, že bude nalezené hnízdo ve vzdálenosti menší než je 300 m od místa, kde asanační zásah již probíhá, odpovědný pracovník zajistí okamžité ukončení již zahájeného zásahu.
7. Těžba, odkorňování i veškeré další hlukově zatěžující činnosti budou prováděny vždy jen tak, aby vzdálenost mezi jednotlivými současně prováděnými zásahy byla minimálně 3 km.
8. Pokud by při zpracování kůrovcem napadených stromů, vývratů a zlomů došlo ke vzniku souvislé odlesněné plochy větší než 1 ha, nelze použít celoplošně pouze metodu asanace odvozem (tzn. těžba se soustředováním a následným odvozem dřevní hmoty z lesa), ale bude použita kombinace alespoň dvou v žádosti uvedených metod ochrany (asanace odvozem, těžba s odkorňováním a ponecháním dřevní hmoty na místě k zetlení, případně ruční odkorňování stojících stromů).
9. Výše uvedená podmínka platí také v případě, že nově vznikající plocha s odstraněním stromového patra přímo navazuje na již v minulosti odlesněnou část porostu a v součtu s touto plochou by vznikla souvislá odlesněná část porostu (bez stromového patra) větší než 1 ha.
10. V případě zpracování smrkových vývratů v porostech starších osmdesáti let zůstane na místě zásahu v rámci porostní skupiny (za dobu platnosti této výjimky) ponechán alespoň jeden kořenový vývrat („koláč“) s neoddělenou, neasanovanou oddenkovou částí (k zetlení) o délce minimálně dvou metrů, a to z každých započatých deseti zpracovaných vývratů.
11. Na typu přírodního stanoviště 9410 – Acidofilní smrčiny horského až subalpínského výškového stupně (rozloha v zásahovém území cca 913 ha) je množství pokácených stromů omezeno do 10 % stromového patra.
12. Asanace nebude prováděna na typu prioritního přírodního stanoviště 91D0* – Rašelinné lesy.
13. Při provádění asanačních prací bude maximálně šetřena keříčková vegetace, zejména brusnice borůvka (*Vaccinium myrtillus* L.); maximálně šetřeno bude také přirozené zmlazení.
14. Asanační těžby budou vyloučeny ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd čápa černého, a to v období od 15. 6. 2017 do 15. 7. 2017.
15. Při provádění asanačních prací bude postupováno tak, aby nedošlo k poškození mravenišť, pokud se v prostoru asanačního zásahu nacházejí a stromů s hnízdními dutinami.
16. V zájmovém území nebudou od 15. 6. 2017 do 15. 11. 2017 realizovány žádné společné lovy a výchovné zásahy v porostech starších 80 let.

O d ů v o d n ě n í :

Správa Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk (dále jen „žadatel“), podala dne 20. 10. 2016 žádost o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany kriticky ohroženého tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) pro jeho rušení při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům (zejména zpracování kůrovcových stromů či polomů, lapáky, lapače, vyhledávání a monitoring výskytu kůrovce). Žádost se rovněž vztahovala na zásah do jeho biotopu, ke kterému může při některých uvedených činnostech také docházet. Předmětem žádosti jsou oblasti, kde by podle žadatele mohlo docházet k rušení tetřeva hlušce či zásahu do jeho biotopu. Jedná se o dílčí plochy C, D1, D2 a D3 dle Příkazu ředitele č. 117 (čj. NPS 01914/2015) o způsobu péče o ekosystémy NP Šumava v dílčích plochách, které jsou zároveň součástí jádrových území výskytu populace tetřeva hlušce (graficky vymezeno v mapové příloze žádosti, dále také „jádrové území“). Jedná se o lokality, které navazují na území ponechávaná bez zásahu nebo s omezenými zásahy, ve kterých se v posledních letech objevila gradace podkorního hmyzu, a kde jsou i nadále zdroje jeho šíření. Předpokládaný časový rámec realizovaných činností uvažuje žadatel pro období od dubna do listopadu 2017. Pro zpracování

kůrovcového napadení nebo vzniklých polomů (vývraty, zlomy) navrhl žadatel použít těžbu se soustředováním a následným odvozem dřevní hmoty, dále těžbu s odkorňováním kmenů a ponecháním dřevní hmoty na místě (dočasně či k zetlení) a ruční odkorňování stojících stromů.

Přípisem čj. NPS 08566/2016 ze dne 3. 11. 2016 bylo v souladu s ustanovením § 47 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“), oznámeno zahájení řízení všem známým účastníkům řízení a občanským sdružením, která požádala ve smyslu ustanovení § 70 ZOPK o poskytnutí informací o zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Účast ve správním řízení oznámili: Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 252/35, 150 00 Praha 5 – Smíchov, Okrašlovací spolek Zdíkovska, Zdíkov 235, 384 72 Zdíkov, CALLA – Sdružení pro záchranu prostředí, z.s., Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice a Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno. K projednáváné věci se v průběhu správního řízení vyjádřila Česká společnost ornitologická a CALLA – Sdružení pro záchranu prostředí, z.s.

V průběhu správního řízení bylo také orgánem ochrany přírody vydáno stanovisko podle ustanovení § 45i odst. 1 ZOPK k povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů pro škodlivý zásah do biotopu a do přirozeného vývoje tetřeva hlušce rušením při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům v zásahových částech jádrového území výskytu tetřeva hlušce v NP Šumava v roce 2017 v lesích Národního parku Šumava spravovaných Správou NP Šumava (dále jen „stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK“)

Tetřev hlušec je ve smyslu ustanovení § 48 ZOPK a dle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., v platném znění, zvláště chráněným druhem živočicha se stupněm ohrožení – kriticky ohrožený druh. Požadovanou výjimku lze povolit pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody. Vzhledem k tomu, že tetřev hlušec je zároveň i předmětem ochrany podle práva evropských společenství, lze výjimku u tohoto druhu povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 ZOPK, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

Jedním z hlavních podkladů pro rozhodování orgánu ochrany přírody bylo „**Expertní posouzení vlivů na EVL a PO – Postup proti kůrovcům s ohledem na území výskytu populace tetřeva hlušce – přechodový režim (červenec 2016)**“ (dále jen „expertní posouzení“), které je součástí spisu.

Zadavatel expertního posouzení – Správa NP Šumava, Vimperk.

Zpracovatelé – Mgr. Ondřej Volf, Mgr. Eva Volfová (autorizované osoby podle § 45i ZOPK). Spolupráce – RNDr. Zdeňka Křenová, Ph.D., RNDr. Vladimír Zýval, Bc. Vladimír Zýval, ml. Konzultace – prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc., RNDr. Jan Hora, RNDr. Jakub Hruška, CSc., prof. Ing. Miroslav Svoboda, Ph.D., Ing. Martin Tejkal, RNDr. Alena Vydrová a odborní pracovníci Správy NP Šumava.

Z textu výše uvedeného expertního posouzení:

Cílem předloženého dokumentu je posoudit vliv záměru „Postup proti kůrovcům s ohledem na území výskytu populace tetřeva hlušce“ na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Pro Správu Národního parku Šumava, která záměr plánuje uskutečnit, má být posouzení podkladem pro další legislativní a procesní postup. Expertní posouzení hodnotí, zda může realizací záměru dojít k významně negativnímu ovlivnění předmětů ochrany nebo celistvosti evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, především pak EVL Šumava a PO Šumava. Při zpracování posouzení bylo využito metodických postupů naturového hodnocení, publikovaných ve Věstníku Ministerstva životního prostředí (Anonymus 2007), poznatků Příručky hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany (Chvojková *et al.* 2011), německých standardů hodnocení vlivů na Naturu 2000 (Lambrecht, Trautner 2007) a řady dalších odborných prací.

Východiska:

Tetřev je ukázkovým představitelem tzv. deštníkového druhu, tedy druhu, jehož výskyt indikuje vysokou kvalitu ekosystému (Suter et al. 2002, Pakkala et al. 2003). Účinná ochrana tetřeva zajišťuje ochranu horských smrčín a dalších stanovišť vázaných na horské rašelinné komplexy se všemi dalšími ohroženými organismy. Předložené hodnocení se prioritně zabývá vlivem na tetřeva hlušce, stejně zásadní je však i zhodnocení vlivů na další potenciálně dotčené předměty ochrany EVL Šumava (také „EVL“) a PO Šumava (také „PO“). Jedná se zejména o evropský typ přírodního stanoviště Acidofilní bučiny *Luzulo-Fagetum* (9110), Acidofilní smrčiny *Vaccinio-Piceetea* (9410), Rašelinné lesy (91D0*), dále evropsky významné druhy: střevlík *Menetriesius Carabus Menetriesi pacholei*, rys ostrovid *Lynx lynx* a druhy ptáků: čáp černý *Ciconia nigra*, jeřábek lesní *Bonasa bonasia*, sýc rousný *Aegolius funereus*, kulíšek nejmenší *Glaucidium passerinum*, datel černý *Dryocopus martius*, datlík tříprstý *Picoides tridactylus*.

Stavem populace tetřeva hlušce na Šumavě a v Bavorském lese a vlivem lidských aktivit na ni se v poslední době zabývala řada odborných prací (Siebold et al. 2013). Stejně tak bylo posuzováno ovlivnění dalších předmětů ochrany EVL nebo PO. Závěry posudků a hodnocení se však málokdy projeví v následné praxi, jejich doporučení nebyla uskutečněna. Jako zcela zásadní je zřejmá nutnost zpracování komplexního, do detailů jdoucího dokumentu zaměřeného na aktivní péči o předměty ochrany EVL Šumava a PO Šumava, a to samostatně nebo v rámci plánu péče o tato chráněná území.

Kůrovec je z hlediska přírodovědného chápán jako přirozená součást ekosystému acidofilních smrčín. Působení kůrovce ve smrčínách může nastartovat jejich přirozenou obnovu, je nástrojem tvorby věkově i prostorově strukturovaného porostu.

Postup posouzení:

V první fázi hodnocení bylo Správou NP Šumava k posouzení předloženo 15 variant postupu proti kůrovci. Během února až června se konalo několik společných jednání a terénních šetření, jejichž cílem bylo vyjasnit zadání i zasadit předložené varianty do širšího kontextu časového i prostorového. Na základě toho byl zpracován a v červnu 2016 předložen tento návrh přechodného režimu na období 20 měsíců, tj. do doby vydání stanoviska EIA na varianty pro období 10 let.

Popis záměru:

Cílem záměru je maximálně efektivně bránit vzniku velké gradace lýkožrouta smrkového (*Ips typographus*), aniž by došlo k negativnímu vlivu na populaci tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) a další předměty ochrany PO Šumava a EVL Šumava.

Zdůvodnění záměru:

Území NP je rozděleno do oblastí, ve kterých se rozličným způsobem aplikuje ochrana lesa (ve smyslu zákona č. 289/1995 Sb., o lesích) před podkorním hmyzem z důvodu ochrany okolních či sousedních lesních majetků. Jsou tu tedy oblasti, ve kterých jsou spontánní rozpadové procesy volné a nejsou omezovány a území, ve kterých se spontánní procesy rozpadu nahrazují kontrolou rozpadu. Podle formy rozpadu se aplikují nástroje kontroly.

Protože hlavním aktérem velkoplošných rozpadů je lýkožrout smrkový, jsou zásahy zaměřeny na snížení početnosti tohoto druhu v územích k tomu určených a k zabránění jeho spontánní gradace. V dosud proběhlých velkoplošných gradacích, které trvají několik let, byl poměr kůrovcem opuštěných smrků/vykácených kůrovcem napadených smrků cca 1/1. Proti velkoplošné gradaci lze ale efektivně postupovat tak, že:

- a) je vhodné počasí,
- b) populace kůrovce je uměle snižována v malých ohniscích nebo na jednotlivých stromech, přičemž nejefektivnější proces snížení stavu kůrovce je na ležících smrčích (nejlépe po polomu), které jsou pro kůrovce atraktivní a fungují jako návnady, do nichž se soustředí většina lokální populace. A naopak, jsou-li polomy smrku ponechány bez zásahu, slouží jako nástroj rychlé gradace. Máme-li efektivně bránit velkoplošnému rozpadu v určených zásahových územích, potřebujeme v poměrně časově omezeném úseku asanovat smrkové

polomy a obdobně asanovat stojící napadené stromy. V drobných lokálních rozpadech jde o proces, který vesměs přispívá ke strukturalizaci porostu a v podstatě simuluje rozpad porostu v malých skupinách (asi tak, jako by to udělalo vlhké a studené letní počasí samo). Je ovšem jasné, že i tyto malé „gappy“ mohou nakonec odstartovat velkoplošný rozpad větrem, ale nemusí. Cílem zasahování je tedy primárně snížit riziko velkoplošného rozpadu, a to i s vědomím, že k němu s vysokou pravděpodobností v budoucnu dojde. Ale právě maloplošnost zasahování před velkým rozpadem může tím, že dojde ke změně struktury porostu a k vytvoření strukturální mozaiky vést k tomu, že v okamžiku velkoplošného rozpadu bude budoucí les více strukturován a jaksi bohatší a rozmanitější, než by tomu bylo při velkoplošném rozpadu nestrukturovaného lesa. Máme i za to, že mozaikovitá strukturovanost je pro mnohé druhy vhodnějším biotopem, než velkoplošné porosty či paseky.

Časové omezení je do doby vyřízení procesu EIA, max. 20 měsíců; umístění záměru je do 1 % jádrového území tetřeva hlušce (142 ha).

V dotčeném území lze předpokládat realizaci následujících managementových opatření souvisejících s péčí o lesní ekosystémy:

1	Asanace polomů, vývrátů, zlomů a kůrovci napadených stromů (asanaci kácením a následným odkorněním nebo přiblížením nebo asanaci loupáním stromů na stojato)
2	Transport, odvoz dřevní hmoty
3	Výchovné zásahy v mladších smrkových porostech – prořezávky, probírky
4	Úmyslné těžební zásahy, strukturní probírky
5	Lov zvěře
6	Péče o jelení zvěř v zimním období – obsluha přezimovací obůrky včetně krmení
7	Prohrnutí a zimní údržba lesních cest
8	Úprava druhové skladby – umělá obnova, péče o kultury, mechanická ochrana (stavba, údržba)

Podmínky, jejichž cílem je eliminovat významně negativní vlivy na předměty ochrany EVL Šumava a PO Šumava:

- Pro tetřeva hlušce jsou plochy diferencovány dle kvality biotopu pro výskyt druhu a zásahy jsou úplně vyloučené, částečně omezené nebo bez omezení. Vymezení bude probíhat podle aktuální situace v PO Šumava a EVL Šumava odbornými a kompetentními pracovníky Správy specializovanými na ochranu tetřevovitých. Zásahy budou prováděny pouze v čase mezi 10:00 a 17:00 v období od 15. 7. do 15.11.
- Pouze výjimečně budou redukováné zásahy umožněny v termínu od 15. 6. do 15. 7. v denních hodinách mezi 10:00 - 17:00, a to s dobou realizace asanačního zásahu maximálně 3 dny, pokud v okolí nejméně 500 m není další rušení těžbou či odvozem těžené hmoty. Návrat do stejné lokality nejdříve po 14 dnech.
- Asanace budou vyloučeny v blízkosti hnízd čápa černého (viz ochranné podmínky PO Šumava).
- V plochách výskytu přírodního stanoviště 9410 je množství pokácených stromů omezeno maximálně na 10 % stromového patra.
- V plochách výskytu přírodního stanoviště 91D0 je asanace zcela vyloučena.
- Výchovné zásahy v mladých porostech jsou v jádrovém území přednostně směřovány do období 15. 7. - 15. 11. V lokalitách bez omezení (s ohledem na tetřeva) s velkoplošným výskytem mladých porostů je možné realizovat výchovné zásahy bez omezení.
- Výchovné zásahy v porostech s věkem nad 80 let se neprovádějí.
- V zájmovém území nejsou realizovány naháňky a další společné lovy.
- Péče o jelení zvěř v zimním období – krmení v obůrce.
- Zimní údržba cest v délce přibližně 18 km – cesty využívané pro úmyslné těžby včetně probírek, obsluhy přezimovacích obůrek, a turistickým účelům. Technická údržba cest je prováděna pouze v nezbytné míře, pohyb techniky pouze v době 9:00 - 16:00 hod.

K zjištění biotopových nároků tetřeva čerpal orgán ochrany přírody také údaje obsažené v odborné studii České společnosti ornitologické s názvem „*Fragmentace prostředí a její vliv na populaci tetřeva hlušce v Ptačí oblasti Šumava, září 2014*“ (dále jen „studie“), která je také součástí správního spisu. Zde je uvedeno mj. následující:

Jedním z významných faktorů prostorové distribuce tetřevů byla nadmořská výška. Jejich výskyt byl zjištěn v rozmezí 820 – 1370 m n. m. Ptáci však výrazně preferovali nadmořskou výšku mezi 1070 m a 1250 m. To dokazují i lokalizace jedinců na základě nálezů trusu ze studie Rösnera et al. (2014), které ležely v naprosté většině v nadmořské výšce nad 1000 m. Naproti tomu morfologie terénu (sklon, orientace, konvexnost, konkávnost) nehrála ve výskytu tetřevů podle Smrčkové (2000) významnější roli. Je ovšem otázkou, jestli zde nebyl vliv morfologie mírně podceněn. Tetřevi na Šumavě preferují zejména horské smrkové lesy, méně často obsazují i podmáčené a rašelinné smrčiny. Vyskytují se ale i ve smrkových monokulturách, které rostou na místě přirozeného rozšíření horských acidofilních bučin (Smrčková 2000). Z hlediska věkového a prostorového složení porostů byli tetřevi zastiženi i v porostech mladších deseti let, zatímco vynechávali porosty ve stáří 30 až 100 let. Výrazná preference se projevila u porostů starších 130 let. Porosty s výskytem tetřeva charakterizoval také bohatý podrost borůvky (Smrčková 2000).

Aktuální průzkumy ovšem upřesňují využití otevřených prostor a omezují ho zejména na plochy vzniklé v důsledku větrné smršti a kůrovcové gradace. Plochy odumřelého lesa jsou tetřevem nadále využívány. Důležitá je přítomnost prostorově malých struktur, jako jsou kořenové vývraty, tlející dřevo, smrkové zmlazení a malé skupinky mladých smrků jako útočiště při spaní.

Negativní změny v kvalitě biotopu tetřeva jsou dle uvedené studie spojeny především s intenzivním využitím lesních porostů. Nevhodné způsoby lesnického hospodaření mají za následek fragmentaci prostředí zejména z následujících důvodů:

- Vytváření holosečí (větších než 1 ha) – způsobuje vznik rozsáhlých pasek a odumírání keříčkové vegetace, jakožto důležité potravní základny pro ptáky.
- Narušení věkové a prostorové struktury a vznik ploch homogenních a hustých porostů. Ze studií v podmínkách Evropy (mimo Skandinávii) je zřejmá preference starších, bohatě věkově i prostorově strukturovaných porostů (Klaus et al. 1989, Sagina 2004).
- Výstavba lesních cestních sítí.
- Oplocení k ochraně porostů – nevhodně použité ploty jsou častou příčinou úmrtí v důsledku nárazu letících ptáků. Jedná se například o oborní ploty, ale také pletivové oplocenky.
- Použití chemických prostředků ochrany – zejména použití insekticidů a herbicidů způsobuje snížení potravní nabídky pro ptáky v průběhu celého roku, případně přímé ohrožení jedinců po použití jedovatých látek.
- Intenzivní zalesňování – v některých částech areálu mělo intenzivní zalesňování za následek přílišné zahuštění porostů a absenci světlin, které jsou důležitou součástí biotopu tetřeva.

Základní managementová doporučení vztažená k biotopu tetřeva (známá orgánu ochrany přírody z předchozí úřední činnosti ve spojení s informacemi běžně dostupnými a informacemi uvedenými v podkladech obsažených ve spisu):

- chránit zbytky přirozených smrkových porostů, zejména klimatických smrčín - ponechat bez zásahu; vyloučit úmyslné holoseče,
- chránit mraveniště,
- nezalesňovat uměle nelesní enklávy a drobné světliny,
- nezalesňovat uměle plochy po rozpadu stromového patra, zejména v oblasti horských smrčín,
- nebudovat nové lesní cesty,
- nepoužívat biocidy; vyloučit drátěné oplocenky, používat pouze dřevěné oplocenky nebo individuální ochranu,
- při případných zásazích v lesních porostech chránit plodonosné keře a dřeviny (brusnicovité, jeřáb, bez).

Orgán ochrany přírody se zcela ztotožnil s názorem odborníků v tom, že je významné a potřebné nevytvářet těžbou kůrovcových stromů plochy bez stromového patra (holoseče) větší než 1 ha. Z toho důvodu také stanovil do výroku podmínky v bodech č. 8. - 10., které toto neumožňují. Stejně byl vyhodnocen i argument odborníků, že pro holé plochy vzniklé v důsledku tlumení kůrovcových gradací je pro zachování vhodnosti biotopu tetřeva zejména ve starších porostech, které tetřev preferuje (ze studií v podmínkách Evropy je zřejmá preference starších, bohatě věkově i prostorově strukturovaných porostů, Klaus et al. 1989, Sagina 2004) důležitým faktorem přítomnost prostorově malých struktur, jako jsou kořenové vývraty, tlející dřevo (hroubí), případně smrkové zmlazení, proto byly také stanoveny podmínky uvedené v bodech č. 10. a 13. výroku. Množství dřevní hmoty ponechané k zetlení dále navyšuje vnitřní předpis žadatele - Směrnice pro ponechání hmoty k zetlení, která např. ve všech souborech lesních typů v 8. lesním vegetačním stupni stanovuje ponechání k zetlení průměrně 50 m³ dřevní hmoty hroubí na 1 ha plochy porostní skupiny, proto se ponecháváním dřevní hmoty k zetlení orgán ochrany přírody v podmínkách výroku více nezabýval. Dalšími důležitými faktory pro zachování vhodnosti biotopu tetřeva je přítomnost plodonosných keřů (zejména z čeledi brusnicovitých), které tetřevům slouží jako potrava a v další řadě i přítomnost mravenišť, které jsou využívány ke stejnému účelu, a to především u mláďat (kuřat), jejichž potrava je zpočátku života výhradně živočišná. Proto byly do výroku zařazeny také podmínky uvedené v bodech č. 13. a 15., které významně eliminují jejich poškození či odstranění. Orgán ochrany přírody nevyhověl zcela žadateli a na základě odborného podkladu správního řízení – expertního posouzení (pro přechodový režim) omezil činnosti spojené s asanací kůrovci napadených stromů podmínkami výroku tohoto rozhodnutí, uvedené v bodech č. 1., 2., 3., 11., 14. a 16. Ochranu hnízd tetřeva řeší podmínky uvedené v bodech výroku č. 4. – 6.

Jak je výše uvedeno, negativní změny v kvalitě biotopu tetřeva jsou spojeny především s intenzivním využitím lesních porostů, tedy zejména v lesích hospodářských, kde jsou takové činnosti plánovány a také uskutečňovány. Na území NP Šumava (lesy ve státním vlastnictví, lesy zvláštního určení) se ale péče o lesní ekosystémy provádí podle upravené metodiky tvorby lesních hospodářských plánů pro bohatě strukturované lesy na základě provozní inventarizace, což výrazně lépe vyhovuje potřebám ochrany přírody a oproti standardní metodice tvorby plánů znamená významný posun v lesnickém plánování. V porovnání s běžně používaným modelem pro lesy věkových tříd se na území národního parku klade větší důraz na ekosystémové pojetí managementu v lese. Opatření jsou plánována na základě stanovištních podmínek pro konkrétní typ vývoje lesa, který sdružuje lesy s podobným vývojovým cyklem. Předmětná metodika byla vyvinuta Ústavem pro výzkum lesních ekosystémů s.r.o., (IFER), a to pro zařízení lesů s nepravidelnou až bohatou strukturou a pro zařízení přírodě blízkých lesů včetně lesů národních parků a přijata Ministerstvem životního prostředí již v roce 2004. Z uvedeného vyplývá, že lesní ekosystémy obhospodařované Správou NP Šumava (na území NP Šumava) nejsou zatěžovány opakovaným intenzivním využíváním za účelem co nejvyššího hospodářského výsledku, jako lesy hospodářské, ale naopak úkoly péče o les jsou zde zaměřeny na postupné dosažení přírodě blízkého stavu lesa v lesních ekosystémech, na obnovu a posílení ekologické stability a navození procesů samoregulace. Předpokládané zásahy proti hmyzím škůdcům (nahodilá těžba) nejsou činnosti žadatelem plánované a uskutečňují se pouze v případě zvýšeného rizika namnožení a šíření kůrovců do okolních lesních porostů, a to za účelem ochrany lesních ekosystémů. Nejde tedy o soubor intenzivního využívání lesních porostů (kumulaci škodlivých činností), jako je mj. výstavba lesních sítí, nevhodně použité ploty, pletivové oplocenky, použití chemických prostředků ochrany – zejména použití insekticidů a herbicidů, intenzivní zalesňování s následkem přílišného zahuštění porostů a absence světlin, které jsou důležitou součástí biotopu tetřeva, případně dalších negativních činností souvisejících s intenzivním využíváním lesů, které narušují biotop tetřeva, ale pouze o dílčí činnost prováděnou z důvodu zachování, případně zpomalení velkoplošného rozpadu lesních porostů.

Orgán ochrany přírody vzal v úvahu především to, že se vyjma jedné lokality (Strážensko) jedná ve většině případů pouze o okrajové plochy území jádrového výskytu tetřeva hlušce. Asanačními pracemi bude dotčena jen malá část z tohoto území, maximálně 142 ha (viz bod 3. výroku). Rozsah asanačních prací bude aktuálně posuzován a stanoven podle toho, jaký stupeň napadení

kůrovci bude v atraktivní dřevní hmotě zjištěn a dle vyhodnocení možné gradace a rozšíření napadení smrků namnoženými jedinci z další generace kůrovců. Orgán ochrany přírody si uvědomuje význam vybraných území s předpokládaným zásahem pro propojenost populace tetřeva v Ptačí oblasti Šumava, je však toho názoru, že provedením asanačních zásahů v okrajových částech jednotlivých lokalit jádrového území výskytu tetřeva hlušce nemůže být jejich význam pro propojenost populace ovlivněn zásadně, kromě toho ani komunikační prostor mezi těmito lokalitami nebude nijak zásadně dlouhodobě ovlivněn.

Z prováděného monitoringu vyplývá, že i za realizace lesnických zásahů metapopulace tetřeva hlušce stále narůstá. A proto orgán ochrany přírody dospěl k závěru, že žádosti o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany tohoto ptačího druhu lze vyhovět, ovšem s omezujícími podmínkami vyplývajícími zejména z expertního posouzení.

Orgán ochrany přírody prvotně učinil úvahu, zda budou požadované činnosti uskutečňovány ve veřejném zájmu, který by v daném případě převážil nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody. Požadovanými činnostmi jsou činnosti spojené s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům (zejména zpracování kůrovcových stromů či polomů). Důvodem podání žádosti je ohrožení lesů ve státním i soukromém vlastnictví. Při nezpracování stromů napadených kůrovcem by docházelo k šíření kůrovců i do porostů, o které nepečuje Správa Národního parku Šumava. Veřejný zájem v konkrétní věci je vždy zapotřebí zjišťovat v průběhu správního řízení za posuzování všech připomínek. Ochranu majetku, resp. prevenci závažných škod na tomto majetku, lze obecně považovat za veřejný zájem. V daném případě lze veřejný zájem charakterizovat jako zájem na ochraně okolních lesních porostů, které jsou ve vlastnictví nebo správě dalších subjektů. Bez zpracování napadených stromů by docházelo k rychlému množení tohoto podkorního hmyzu, který by při svém šíření napadal další smrkové porosty, čímž by docházelo ke škodám na cizím majetku.

Dále bylo zapotřebí zodpovědět to, zda v daném případě tento veřejný zájem převáží nad veřejným zájmem ochrany přírody. Dotčeným zájmem ochrany přírody je ochrana kriticky ohroženého druhu živočicha tetřeva hlušce. Orgán ochrany přírody proto hodnotil míru předpokládaného dotčení dílčích populací tetřeva hlušce.

Zájmové území je znázorněné v mapových podkladech č. 1 – 7 (příloha rozhodnutí). Například v oblasti vrchu Polom se podle odborného vyjádření odboru ochrany přírody Správy Národního parku Šumava, čj. NPS 02598/2015 (dále také „odborné vyjádření“) tetřevům vyskytují převážně v jiných částech tohoto jádrového území, než kde je požadována výjimka, dále v oblasti Novohůrecké slatě jsou požadovány zásahy pouze v okrajových částech biotopu tetřeva a část těchto ploch navíc přímo navazuje na zastavěné území osady Nová Hůrka a státní silnici Hartmanice – Železná Ruda, jedná se tedy o místa, která tetřev využívá pouze okrajově. Vliv na tuto lokální populaci bude tedy zanedbatelný. Stejně tak v oblasti vrchů Plesná, Dřevěná hůl a Ždánidla se žádost netýká hlavních lokalit výskytu tetřevů v prostoru vrcholů a plocha je vymezena tak, aby byla ponechána spojnice mezi jednotlivými hlavními lokalitami výskytu. Plochy žádosti jsou situovány do okrajových partií dílčího jádrového území. Podobně je tomu i v oblasti Horskokvildských slatí, kde se žádost v tomto dílčím jádrovém území vztahuje pouze na okrajové partie slatí přiléhající k silniční komunikaci. Jiná situace je např. na Strážensku, kdy se při vymezení tohoto dílčího jádrového území vycházelo z údajů o výskytu tetřeva hlušce z konce 90. let minulého století, v té době se zde vypouštěli uměle odchovaní jedinci, kteří těžko odolávali predaci. Výskyt tetřevů v této lokalitě je nyní proto pouze ojedinělý. V tomto dílčím jádrovém území a jeho bezprostředním okolí je orgánu ochrany přírody za posledních deset let známo pouze pět potvrzených výskytů tetřeva hlušce s tím, že do blízkého okolí Žďárské slatě jsou situovány tři z celkem pěti uvedených záznamů o výskytu tetřeva hlušce. I podle odborného vyjádření, jsou slatě místem přepokládaného místa výskytu tetřevů v této oblasti. Žďárská slat' je součástí předmětného dílčího jádrového území, ale není předmětem žádosti, tudíž v ní nebudou probíhat žádné činnosti poškozující biotop tetřeva. Předpokládané zásahy v lokalitě Trojmezna mají být také směřovány do malé části tohoto dílčího jádrového území. Podle odborného vyjádření nemá být plánovanými zásahy stávající populace tetřeva v této oblasti nijak dotčena a stejně je tomu tak i v případě oblasti Smrčiny, kde mají být zásahy situovány pouze do samého

okraje jádrového území a žádostí má být dotčena pouze malá plocha tohoto dílčího jádrového území.

Orgán ochrany přírody na základě výše uvedených důvodů dospěl k názoru, že naplňování opatření proti kůrovci za dodržování ve výroku stanovených podmínek lze považovat za veřejný zájem převažující nad zájmem ochrany přírody.

Žadatel ve svém odůvodnění žádosti argumentoval tím, že při nezpracování kůrovcových stromů jsou ohroženy lesy ve státní i nestátní vlastnictví zejména uvnitř, ale částečně i vně národního parku. V případě, že nedojde ke zpracování většího objemu kůrovcové hmoty, dochází v podmínkách Národního parku Šumava k přemnožení podkorního hmyzu a jeho dalšímu šíření. V okolí takovýchto zdrojů pak dochází k těžbám několikanásobně větším, než bylo původní napadení. Negativní vliv působící na zde žijící živočichy a rostliny včetně jejich stanovišť je pak často mnohonásobně větší, než by byl při okamžitém zpracování napadení.

Orgán ochrany přírody v daném případě spatřuje naplnění důvodu uvedeného v § 56 odst. 2 písm. b) ZOPK, tedy v zájmu prevence závažných škod na lesích. Pro možnost povolení výjimky podle § 56 ZOPK je potřebné naplnění alespoň jednoho zákonného důvodu uvedeného v § 56 odst. 2 ZOPK. Což je tímto splněno. Rychlost a snadnost šíření kůrovce z napadených porostů je věc všeobecně známá a stejně tak i škody, které tímto mohou vzniknout.

Dále orgán ochrany přírody zvažoval existenci jiného uspokojivého řešení a možnost ovlivnění dosažení či udržení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany. V daném případě budou proti šíření kůrovce učiněna taková opatření, která mají za cíl podpořit zachování současného stavu přírodního prostředí bez velkých disturbancí, které by mohly vést k plošně významným změnám biotopu (vznik rozsáhlých holin) pro tetřeva zcela nevhodných. Zabránit dalšímu šíření kůrovce do okolních lesních porostů nebo ho alespoň zpomalit však ve své podstatě znamená provádět určité činnosti v biotopu tetřeva hlušce. Asanační práce je zapotřebí provést v místě napadení a před výletem kůrovce. Orgán ochrany přírody proto dospěl k závěru, že v daném případě jiné uspokojivé řešení neexistuje.

Poslední podmínkou pro naplnění všech zákonných požadavků pro povolení výjimky je vyloučení možnosti ovlivnění či udržení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany. Početnost populace tetřeva hlušce na Šumavě a v Bavorském lese je odhadována na přibližně 500 jedinců, přičemž není jeho výskyt rovnoměrný (v NP Šumava 7 míst jeho soustředěného výskytu – jádrová území). V daném případě je zapotřebí zdůraznit to, že populace tetřeva hlušce v oblasti Šumavy od 90. let 20. století pozvolna narůstá. A to i přes uskutečňování lesnických opatření proti kůrovci. V počátcích mohlo být zvýšení početnosti tetřevů připisováno vypuštění odchovaných jedinců (1994 – 2002), ti se však většinou nedokázali přizpůsobit přirozeným vlivům prostředí a jejich přežívání bylo zpravidla velmi nízké. Zvyšování početnosti jedinců tohoto druhu v posledním období lze tedy přičíst již jen přirozené reprodukci, a to i přes aplikaci ochranných opatření vůči kůrovci. V roce 1990 bylo zjištěno 105 jedinců, v roce 1999 to bylo 165 jedinců a v roce 2011 byla početnost na české straně Šumavy odhadnuta na 200 až 250 jedinců. Orgán ochrany vzal v úvahu především to, že plošné vymezení žádosti nezasahuje do hřebenových partií a s jednou výjimkou (oblast Stráženska, kde bylo vymezení jádrového území učiněno na základě starších údajů ovlivněných vysazováním uměle odchovaných jedinců) ani do centrálních částí jednotlivých jádrových území.

Orgán ochrany přírody při posuzování možnosti ovlivnění dosažení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany vzal v úvahu také to, že se v daném případě jedná o dlouhodobě prováděné činnosti. Při posouzení údajů o vývoji početnosti tohoto druhu lze však říci, že ani při každoroční, v minulosti několikanásobně intenzivnější, aplikaci zásahů proti kůrovci nedochází ke snižování celkové populace tohoto druhu na Šumavě. Nelze samozřejmě říci, že míra některých zásahů provedených v jednotlivých letech v určitých lokalitách nijak nesnížila možnou budoucí početnost jedinců tohoto druhu, či nebyla příčinou snížení skutečné početnosti tohoto druhu, avšak z dlouhodobého hlediska má početnost tohoto druhu stoupající trend, proto orgán ochrany přírody dospěl k závěru, že k možnému ovlivnění dosažení příznivého stavu dotčeného druhu aplikací předmětných opatření vůči kůrovci nedojde. Velmi obezřetně je však nutné i v následujících letech posuzovat rozsah a způsob provedení jednotlivých opatření. I nadále platí,

že se jedná o kriticky ohrožený druh, jehož početnost v Bavorském lese a na Šumavě je v současné době odhadována na 500 jedinců, což je z dlouhodobého hlediska na samé hranici existence tohoto druhu.

Území Národního parku Šumava je součástí Ptačí oblasti Šumava (vymezené nařízením vlády č. 681/2004 Sb.) a Evropsky významné lokality Šumava (národní seznam evropsky významných lokalit dle nařízení vlády č. 318/2013 Sb.) Výjimku podle § 56 ZOPK může orgán ochrany přírody v souladu s ustanovením § 45g ZOPK vydat pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast určena, nebo že nedojde k jejich soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování, významnému z hlediska účelu ZOPK.

Realizaci záměru mohou být dotčena především stanoviště typů 9110 – Bučiny asociace *Luzulo-Fagetum* a 9410 – Acidofilní smrčiny (*Vaccinio-Piceetea*), která jsou předmětem ochrany EVL Šumava. Prioritní stanoviště typu 91D0* Rašelinné lesy (v zásahovém území jádrového území 80 ha, z toho cca 46 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím) je z asanačních zásahů zcela vyloučeno.

V celém zásahovém území jádrového území tetřeva se nachází celkem 1193 ha acidofilních bučin (z toho cca 782 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím), zasahováno může být maximálně na 142 ha. Je málo pravděpodobné, že by celá rozloha zásahů byla umístěna v acidofilních bučinách. Pokud by k tomu však došlo, dotčeno by bylo cca 12% rozlohy bučin v rámci jádrového území tetřeva, resp. asi 1% rozlohy v NP Šumava a asi 0,6 % v EVL Šumava. V zásahovém území jádrového území tetřeva se nachází celkem 1712 ha acidofilních smrčín (z toho cca 913 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím), zasahováno může být maximálně na 142 ha. Rozhodně nemůže být celá rozloha zásahu umístěna v acidofilních smrčínách – přednostně by mělo být zasahováno v kulturních smrčínách, případně acidofilních bučinách. Vliv záměru lze vzhledem k nízké ovlivněné rozloze a nízké intenzitě zásahů (maloplošné těžby do 10 % stromového patra) hodnotit jako mírně negativní (viz expertní posouzení).

Protože se ve všech případech bude jednat pouze o těžbu nahodilou, a to pouze tehdy, když bude zjištěno napadení stojících stromů, polomů a vývrátů kůrovci, nebude docházet k plošné likvidaci dotčených typů přírodních stanovišť, ale jen k pomístní dočasné změně stanovištních podmínek. Kromě toho, za účelem snížení intenzity možného negativního vlivu, byly v expertním posouzení určeny speciální podmínky k provádění asanačních zásahů, které byly také promítnuty do podmínek výroku tohoto rozhodnutí. Navíc významná část záměru by měla být realizována na plochách, kde byly vymapovány antropogenně ovlivněné typy přírodních stanovišť, čehož lze využít mj. k cílené přeměně na přírodě bližší typy stanovišť.

Z druhů, které jsou předmětem ochrany Evropsky významné lokality Šumava, se v místech plánovaných zásahů nacházejí rys ostrovid a sporadicky střevlík Ménetriesův. Vzhledem k velikosti teritoria rysa ostrovida a jeho převážně noční a soumravní aktivitě nelze předpokládat jeho soustavné nebo dlouhodobé vyrušování a vzhledem k rozsahu žádosti ani závažné či nevratné poškození jeho biotopu. Střevlík Ménetriesův je svým výskytem vázán na rozsáhlejší plochy rašelinišť. Asanace dřevní hmoty přímo na rašeliništích se v tomto případě nepředpokládá.

Z druhů, které jsou předměty ochrany Ptačí oblasti Šumava, se v dotčených lokalitách vyskytují všechny druhy, vyjma těch, které jsou vázány přednostně na jiná než lesní stanoviště (chrástal polní výlučně a tetřívka obecná preferenčně). Asanační zásahy proběhnou v místech výskytu následujících zvláště chráněných druhů: tetřev hlušec, datel černý, datlík tříprstý, čáp černý, jeřábek lesní, kulíšek nejmenší a sýc rousný. Čáp černý a jeřábek lesní upřednostňují lesní porosty jiného typu, než do kterých jsou směřovány předmětné zásahy. Pro datlíka tříprstého jsou kůrovcovití brouci hlavní složkou potravy. Možné ovlivnění této potravní základny až do té míry, že by došlo k jeho strádání, však v podmínkách smrkových porostů na Šumavě není pravděpodobné. Ochrana jeho hnízdních dutin je stejně jako u všech dalších druhů hnízdících ve kmenech stromů (kulíšek nejmenší, sýc rousný, datel černý) zajištěna jednak bodem č. 15 výroku a také tím, že stromy s obsazenými hnízdními dutinami se dle vnitřních předpisů žadatele v návaznosti na obecnou ochranu volně žijících ptáků dle § 5a ZOPK neasanují.

Orgán ochrany přírody proto dospěl k závěru, že závažné nebo nevratné poškozování přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně jsou Evropsky významná lokalita Šumava a Ptačí oblast Šumava určeny, i jejich soustavné nebo dlouhodobé vyrušování, které by bylo významné z hlediska účelu ZOPK, je možné vyloučit. Pro vyhodnocení možného vlivu záměru byl také použit jeden z podkladů správního řízení – stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK. Z uvedeného stanoviska je zřejmé, že významný vliv činností spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům v zásahových částech jádrového území výskytu tetřeva hlušce v NP Šumava v roce 2017 v lesích NP Šumava spravovaných Správou NP Šumava na příznivý stav předmětů ochrany nebo celistvost Evropsky významné lokality Šumava a Ptačí oblasti Šumava lze vyloučit.

Připomínky účastníků řízení

CALLA – Sdružení pro záchranu prostředí, z.s.

Na základě Vaší informace (zn. SZ NPS 08566/2016/2 – NPS 08868/2016) o zahájeném řízení ve věci povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněného druhu tetřeva hlušce (Tetrao urogallus) podle § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pro jeho rušení a zásah do biotopu jsme oznámili v souladu s ustanovením § 70 téhož zákona, po předchozím splnění zákonných podmínek, účast v tomto řízení. K řízení nyní podáváme toto vyjádření:

Podle našeho názoru je žádost o výjimku formulována poměrně vágně. Jako hlavní nedostatek zmíněné žádosti se jeví stanovení období pro zásahy proti kůrovci (1. 4. - 30. 11.), které je plánováno jako příliš dlouhé a zahrnuje i kritická období, kdy může rušení tetřevy výrazně ovlivnit. V době toku, hnízdění a vyvádění tetřevích mláďat považujeme tyto zásahy za nežádoucí s negativním vlivem na populaci tetřeva hlušce.

Žádost dále nespecifikuje, na jaké ploše z posuzovaných území budou zásahy probíhat. Nelze proto zodpovědně posoudit, jak významný vliv na populaci tetřeva hlušce by případné zásahy měly.

Z výše uvedených důvodů by podle našeho názoru správní orgán výjimku neměl povolit. Připomínáme, že šumavská populace tetřeva hlušce je jedinou životaschopnou populací tohoto druhu v České republice a její význam zároveň dalece přesahuje hranice našeho státu. Proto je na místě nejvyšší opatrnost při plánování jakýchkoli zásahů v oblastech jeho výskytu.

K žádosti si dále dovoluujeme poznamenat, zda bude žadatel předkládat také podobnou žádost týkající se dalších zvláště chráněných druhů a předmětů ochrany ptačí oblasti a evropsky významné lokality Šumava. Pokud taková žádost předložena nebude, bylo by jistě vhodné předložit pro tento postup odborné argumenty, aby žadatel prokázal, že potencionální ovlivnění rušením nebo zásahem do biotopu se týká pouze tetřeva hlušce, zatímco jiné druhy ovlivněny nebudou. Děkujeme za čas, který našemu vyjádření věnujete, a pečlivé zvážení našich argumentů.

Česká společnost ornitologická

Jako účastník výše uvedeného řízení ve věci žádosti o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněného živočicha - tetřeva hlušce, konkrétně pro jeho rušení při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům zastáváme následující stanovisko:

- Mnohokrát doloženou skutečností je, že tetřev hlušec je druhem extrémně citlivým k vyrušování, které v důsledku může vést až k opouštění lokalit výskytu (PORKERT 1980, SUCHANT & BRAUNISCH 2004, MARSHALL 2005, THIEL et al. 2008, LWF 2009 a další). Jakýkoli pohyb osob a jakákoliv činnost v prostoru obývaném tetřevy je rušením, a to v průběhu celého roku. Jednotlivé vlivy se přitom sčítají, nezáleží tolik na konkrétním typu činnosti, ale na tom, po jak dlouhou dobu a na jak rozsáhlém území působí (MARSHALL 2005),*
- populace tetřeva hlušce v PO Šumava je jedinou životaschopnou populací tohoto druhu v ČR a spolu s výskytem v přilehlých oblastech Vojenského újezdu Boletice, Bavorska a Rakouska představuje v evropském kontextu mimořádně významný fenomén ochrany ptáků a přírody obecně; v posledních desetiletích prodělala řadu změn, přičemž ve druhé polovině 20. století došlo k znatelnému poklesu její početnosti i prostorové distribuce,*

- tetřev hlušec byl po otevření Šumavy po roce 1989 vystaven působení řady negativních faktorů. Kromě zpřístupnění rozsáhlých území pro turistiku, to byla zejména likvidace následků přírodních disturbancí (větrné smrště, gradace lýkožrouta) a lesnické zásahy ve smrkových porostech v mýtním věku, tedy v biotopu tetřeva hlušce,
- účinnost lesnických zásahů proti zástupcům brouků rodu lýkožrout (*Ips* sp.) ve stádiu populační gradace je velmi nízká. Zásahy mohou nástup velkoplošné likvidace stromového patra pouze zpomalit a to v rámci několika let, nikoliv zastavit,
- maloplošné lesnické zásahy bez použití intenzivní lesnických technologií nemusí nutně znamenat významné negativní ovlivnění biotopu ani populace tetřeva hlušce,
- v posledních letech, zejména po obou velkých větrných kalamitách a odumření stromového patra na velkých plochách smrčín se stav populace tetřeva hlušce na Šumavě pravděpodobně nezhoršuje a v krátkém časovém horizontu lze dokonce konstatovat zvětšení počtu záznamů o výskytu druhu. Z hlediska ochrany předmětu ochrany PO Šumava a ve středoevropském měřítku unikátní populace ptačího druhu ČSO není principiálně proti realizaci lesnických zásahů za účelem zpomalení nástupu gradace lýkožrouta. Jejich účinnost je sice značně problematická, ale v plošně a časově omezeném měřítku je nepovažujeme za faktor významně zasahující do biologie tetřeva hlušce. Přesto udělit výjimku z ochranných podmínek druhu podle § 56 nedoporučujeme a to z těchto důvodů:
- v žádosti o výjimku není nijak omezen plošný rozsah zásahů. Pokud by kácení probíhalo současně na celé požadované ploše, jednalo by se o rozsáhlé ovlivnění biotopu, jehož celkový dopad na populaci by mohl být významný,
- předpokládá se časový rámec od 1. 4. do 30. 11. 2017. Toto období zahrnuje důležité části ročního životního cyklu tetřeva hlušce, hlavně tok, hnízdění a vyvádění kuřat. Je naprosto nežádoucí umožnit v těchto obdobích rušení v místech výskytu tetřeva hlušce na území národního parku a ptačí oblasti. Na věci nic nemění ani omezující podmínka, že hlukově zatěžující práce budou v době do 1. 8. probíhat pouze mezi 10 a 17 hod.

Dále z přístupu žadatele vyplývá několik nejasností, z nichž je nutné vyjasnit např.:

- není jasné, z jakého důvodu je požadována výjimka k zásahu pouze do biotopu tetřeva hlušce a nikoliv dalších zvláště chráněných druhů a předmětů ochrany PO Šumava. Minimálně jeřábek lesní *Bonasa bonasia* a datlík tříprstý *Picoides tridactylus* osídlují stejný nebo obdobný biotop resp. lokality jako tetřev hlušec. Jedná se o druhy citlivé k rušení, jejichž ovlivnění plánovaným záměrem je více než zřejmé.
- z jakého důvodu je plánováno v jádrových územích výskytu tetřeva hlušce provádět těžbu se soustředěním a následným odvozem dřevní hmoty? V těchto územích je nutné podřídit hospodářské funkce lesa funkcím ostatním, tedy v tomto případě ochraně přírody v pojetí celých ekosystémů;
- jak jsou definována jádrová území tetřeva hlušce na Šumavě? ČSO se v roce 2014 pro Správu NP a CHKO Šumava podílela na vypracování analýzy fragmentace a propojenosti biotopu tetřeva hlušce na Šumavě, ze které vyplývá, že vhodný biotop pro tento druh se zde nachází na výrazně větších územích, než jsou vymezena v příloze žádosti.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem požaduje Česká společnost ornitologická, jako nezávislá odborná organizace reprezentující veřejný zájem ochrany přírody, žádost zamítnout, resp. doplnit podklady pro rozhodnutí o:

- a) transparentní výpočet velikosti dotčené části populací předmětů ochrany PO,
- b) zhodnocení kumulativních vlivů působících na celou šumavskou populaci tetřevů.
- c) Současně ČSO považuje za nanejvýš žádoucí zpracovat souhrnný plán péče o šumavskou populaci tetřevů, který bude zahrnovat i výše uvedené výpočty, resp. komplexní hodnocení rušivých vlivů a jejich kumulací. Takovýto plán péče musí mít charakter vědecké práce, musí projít řádnou oponenturou a publikací v odborném recenzovaném časopise. Pak jej bude možné považovat za adekvátní podklad pro posuzování podobných žádostí, aby nemusely být náročně posuzovány ad hoc. Součástí plánu péče musí být i vymezení klidového území o dostatečné velikosti, které zajistí dlouhodobou prosperitu populace tetřeva.

K připomínkám účastníků řízení:

Na většinu dotazů či připomínek je reagováno výše v obsahu odůvodnění a podmínkách výroku tohoto rozhodnutí. Orgán ochrany přírody jen zdůrazňuje připomínku obou účastníků, a to z jakého důvodu je požadována výjimka k zásahu pouze do biotopu tetřeva hlušce a nikoliv dalších zvláště chráněných druhů a předmětů ochrany PO Šumava. Odpověď na tento dotaz lze nalézt mj. v obsahu expertního posouzení a zní následovně.

„Tetřev je ukázkovým představitelem tzv. **deštníkového druhu**, tedy druhu, jehož výskyt indikuje vysokou kvalitu ekosystému. Účinná ochrana tetřeva zajišťuje ochranu horských smrčín a dalších stanovišť vázaných na horské rašelinné komplexy se všemi dalšími ohroženými organismy. Předložené hodnocení se prioritně zabývá vlivem na tetřeva hlušce, stejně zásadní je však i zhodnocení vlivů na další potenciálně dotčené předměty ochrany EVL Šumava a PO Šumava. Jedná se zejména o evropský typ přírodního stanoviště Acidofilní bučiny *Luzulo-Fagetum* (9110), Acidofilní smrčiny *Vaccinio-Piceetea* (9410), Rašelinné lesy (91D0*), dále evropsky významné druhy: střevlík Menétriesův *Carabus Menetriesi pacholei*, rys ostrovid *Lynx lynx* a druhy ptáků: čáp černý *Ciconia nigra*, jeřábek lesní *Bonasa bonasia*, sýc rousný *Aegolius funereus*, kulíšek nejmenší *Glaucidium passerinum*, datel černý *Dryocopus martius*, datlík tříprstý *Picoides tridactylus*.“ S výše uvedeným vysvětlením se zcela ztotožňuje i orgán ochrany přírody.

Závěrem orgán ochrany uvádí, že výjimka byla povolena s maximálním zohledněním odborných názorů uvedených zejména v expertním posouzení (viz některé podmínky ve výroku), které bylo zpracováno právě pro tento případ, a to jako přechodný režim do doby vyřízení procesu EIA a dále odborné studie ČSO, září 2014.

Na základě výše uvedeného bylo rozhodnuto tak, jak je stanoveno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podat podle ustanovení § 81 a následujících správního řádu odvolání ve lhůtě **15 dnů ode dne jeho oznámení** k Ministerstvu životního prostředí, odboru výkonu státní správy II, České Budějovice, a to podáním učiněným u Správy Národního parku Šumava, ul. 1. máje 260, Vimperk.

Podle ustanovení § 82 odst. 2 správního řádu musí mít odvolání náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 správního řádu a musí obsahovat údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je podle ustanovení § 82 odst. 1 správního řádu nepřipustné. Včas podané a přípustné odvolání má podle § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek.

Otisk úředního razítka

Ing. Jiří Dolejší
vedoucí odboru

Přílohy:

- mapové přílohy č. 1 až 7 (zájmové území); dotčené plochy označeny sytější zelenou barvou

ROZDĚLOVNÍK**Účastníci řízení dle ustanovení § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu (obdrží do vlastních rukou):**

- ☒ Správa Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk

Účastníci řízení dle ustanovení § 27 odst. 3 správního řádu:**– obdrží prostřednictvím DS:**

- ☒ Město Železná Ruda, Klostermannovo náměstí 295, 340 04 Železná Ruda
- ☒ Městys Čachrov, Čachrov 55, 339 01 Klatovy
- ☒ Obec Prášíly, Prášíly 110, 342 01 Sušice
- ☒ Obec Srní, Srní 113, 341 92 Kašperské Hory
- ☒ Obec Modrava, Modrava 63, 341 92 Kašperské Hory
- ☒ Obec Kvilda, Kvilda 17, 384 93 Kvilda
- ☒ Obec Borová Lada, Borová Lada 38, 384 92 Borová Lada
- ☒ Obec Nové Hutě, Nové Hutě 108, 385 01 Vimperk
- ☒ Městys Strážný, Strážný 23, 384 43 Strážný
- ☒ Obec Stožec, Stožec 54, 384 44 Stožec
- ☒ Obec Nová Pec, Nová Pec 43, 384 62 Nová Pec
- ☒ Město Horní Planá, Náměstí 54, 382 26 Horní Planá
- ☒ Okrašlovací spolek Zdíkovska, Zdíkov 235, 384 72 Zdíkov
- ☒ Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 252/35, 150 00 Praha 5 – Smíchov
- ☒ Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno

– obdrží do vlastních rukou:

- ☒ CALLA – Sdružení pro záchranu prostředí, z.s., Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Na vědomí (elektronickou poštou po nabytí právní moci):

- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Stožec
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP České Žleby
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Borová Lada
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Srní
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Prášíly
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Modrava
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Stožec
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Modrava
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Prášíly